

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 450/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti B., s. r. o., P., zastúpenej advokátom JUDr. J. T., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva nebyť odňatá zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Ncb 3/2013-138 z 23. mája 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti B., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júla 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti B., s. r. o., P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva nebyť odňatá zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Ncb 3/2013-138 z 23. mája 2013.

Zo sťažnosti a z jej prílohy vyplýva, že obchodná spoločnosť B., s. r. o., N. (ďalej len „žalobca“ alebo „žalobkyňa“), podala 23. októbra 2012 proti sťažovateľke na Okresnom súde Nitra žalobu o zaplatenie sumy 163 999,32 € s príslušenstvom. Žalobou uplatnený nárok podložil tvrdením, že so sťažovateľkou uzavrel 21. júna 2011 zmluvu o reklame, na základe ktorej mu mala zaplatiť sumu 540 000 € v deviatich splátkach. Do podania žaloby však sťažovateľka neuhradila dve faktúry, každú vystavenú na sumu 60 000 €. Takto mala žalobcovi vzniknúť hrozba škody, ktorú sa podarilo odvrátiť tým, že *„žalobca bol nútený doplniť finančný rozpočet basketbalového klubu na... obdobie 2011/2012 inými finančnými prostriedkami,... pretože v prípade, ak by si žalobca aj napriek tomuto finančnému výpadku prestal plniť svoje povinnosti vyplývajúce z basketbalových zmlúv voči členom realizačného tímu, vznikla by mu škoda. Žalobcovi sa podarilo uzatvoriť zmluvy o pôžičke s veriteľmi za úrok 8% p. a. z dlžnej sumy. Iný spôsob odvrátenia hroziacej škody resp. výhodnejšie zmluvy o pôžičke sa žalobcovi nepodarilo uzatvoriť.“*

Sťažovateľka vo vyjadrení k žalobe namietla príslušnosť okresného súdu, *„lebo táto príslušnosť je založená len na tvrdení žalobcu, že sa vedie konanie v obvode súdu, u ktorého došlo ku skutočnosti ktorá zakladá právo na náhradu škody. Je zrejmé, že sa nejedná o náhradu škody, ale o zaplatenie faktúr, úrokov z omeškania a ušlého zisku.“*. Sťažovateľka žiadala, aby vec bola postúpená miestne príslušnému súdu, teda Okresnému súdu Prešov.

Po postúpení veci okresným súdom Okresnému súdu Prešov žalobca namietal, že si žalobou *„uplatnil viacero nárokov... na základe rôznych právnych titulov, pričom jedným z týchto právnych titulov je náhrada škody. Miestna príslušnosť je v tomto prípade daná žalobcovi na výber v zmysle ust. § 87 písm. b) O. s. p. v spojení s § 89 O. s. p.“*.

Okresný súd Prešov predložil vec na rozhodnutie krajskému súdu, ktorý uznesením č. k. 2 Ncb 3/2013-138 z 23. mája 2013 rozhodol, že na konanie o žalobe žalobcu je príslušný okresný súd. Dôvodil, že v posudzovanom prípade *„jedným z uplatnených nárokov je aj nárok na náhradu škody – ušlého zisku vo výške 43.200,- eur a tiež nárok na náhradu nákladov na odvrátenie hroziacej škody vo výške 799,32 eur. Okrem súdu*

určeného podľa § 85 ods. 2 O. s. p. (podľa sídla žalovaného) má žalobca možnosť uplatniť si svoj nárok aj na súde, v obvode ktorého došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá právo na náhradu škody.“. Z uvedeného dôvodu krajský súd zisťoval, či v obvode okresného súdu došlo ku skutočnosti zakladajúcej nárok na náhradu škody. V tejto súvislosti zdôraznil, že „pri rozhodovaní o miestnej príslušnosti je relevantným ako popísal skutkové dôvody žalobca. Nie je určujúcim to ako bude vo veci samej napokon rozhodnuté.“. Vzhľadom na to zdôraznil, že „podľa obsahu poslanej žaloby skutočnosťou v zmysle § 87 písm. b) O. s. p. je v tomto prípade neuhradenie faktúry č. 1102011 a faktúry č. 1012012, čím žalobcovi vznikla hrozba škody. Žalobca a žalovaný si nedohodli v zmluve o reklame spôsob a miesto plnenia povinnosti žalovaného. Vzhľadom k tomu, že peňažné plnenie je tzv. donosné plnenie, pričom sídlo žalobcu (veriteľa) je v N., miestom plnenia peňažného záväzku, je miestom plnenia vždy sídlo veriteľa. Z uvedeného vyplýva, že miestom, kde došlo k porušeniu povinnosti žalovaného vyplývajúcej zo zmluvy o reklame, a teda miestom, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá právo na náhradu uplatnenej škody, je N... Keďže žalobca podal žalobu na Okresnom súde Nitra, a ide o súd, ktorý je príslušným súdom na takéto konanie, bolo postúpenie veci Okresnému súdu Prešov nedôvodné.“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka tvrdí, že žalobca „sa dožaduje náhrady škody, v skutočnosti za škodu považuje nezaplatené, ňou vystavené faktúry. Škodu žalobkyňa odôvodnila z výšky nezaplatených faktúr, bez toho, aby ju riadne vyčíslila a zdôvodnila. Rovnako nie je zrejmé, z akých podkladov vychádzala pri určení ušlého zisku. Žalobkyňa len konštatovala, že jej vzniká ušlý zisk, ktorý ku dňu podania žaloby predstavuje 43 200 €, že sa jedná o očakávaný zisk, ktorý jej ušiel, tým, že sme si neplnili svoje zmluvné povinnosti. Absentuje akékoľvek zdôvodnenie, výpočet zisku, ktorý jej mal ujsť. Je neprípustné akceptovanie stavu, kedy si konaním in fraudem legis, určí príslušný súd len jedna strana sporu, hoci aj konaním, ktoré je po formálnej stránke v súlade s procesným právom. Žalobkyňa podanou žalobou obchádza zákon, v tom, že prispôsobuje petit žaloby dôvodom ako sú uvedené v ustanovení § 87 OSP, aby dosiahla konanie na Okresnom súde v Nitre. Z nami uvádzaných dôvodov je zrejmé, že sa nejedná o náhradu škody, ale o zaplatenie faktúr, úrokov z omeškania a ušlého zisku. A to bez vyriešenia prejudiciálnej otázky, platnosti odstúpenia od zmluvy... Krajský súd v Prešove nesprávne

vyhodnotil vec tým, že preskúmal podanú žalobu len z hľadiska označenia žalobného návrhu, bez toho, aby vyhodnotil naše námietky, v ktorých konkrétne poukazujeme na obchádzanie zákona, v tom, že žalobkyňa označila žalobu ako náhradu ušlého zisku, bez toho, aby to zdôvodnila, či bližšie špecifikovala. Krajský súd v Prešove mal povinnosť preskúmať petit žaloby z hľadiska jeho obsahu a neprihliadať na jej formu – označenie, ak obsah petitu nekorešponduje s formou. Prvoradou podmienkou na správne ustálenie osoby zákonného sudcu je správne ustálenie vecnej, resp. miestnej príslušnosti konajúceho súdu. Iba taký sudca určený podľa rozvrhu práce, ktorý je sudcom vecne a miestne príslušného súdu stanoveného zákonom, je zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy, resp. čl. 38 ods. 1 listiny (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 405/2010 z 27. januára 2011).“.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom vo veci samej rozhodol tak, že „v konaní na Krajskom súde v Prešove, vedenom pod sp. zn. 2 Ncb/32013, bolo porušené naše ústavné právo, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, zakotvené v článku 48 ods. 1 Zákona č. 460/1992 Zb., Ústavy Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov. Súčasne žiadame, aby ústavný súd zaviazal porušovateľa základného práva zaplatiť mi trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 269,6 (dva úkony právnej pomoci á 127,17 €, príprava, prevzatie veci a podanie ústavnej sťažnosti, 1/6 z výpočtového základu = 763€), režijný paušál 2x7,63€ - 1/100 z výpočtového základu, na účet právneho zástupcu.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

1. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania. Pritom podľa § 50 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde musí sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 obsahovať aj označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody. Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

V petite svojej sťažnosti sťažovateľka za zásah porušujúci podľa jej názoru jej základné právo zaručené čl. 48 ods. 1 ústavy označila „konanie“ krajského súdu vo veci sp. zn. 2 Ncb 3/2013. K sťažnosti pripojila kópiu uznesenia krajského súdu č. k. 2 Ncb 3/2013-138 z 23. mája 2013.

Z dôvodov sťažnosti i z jej jedinej prílohy tak vyplýva, že sťažovateľka požaduje ústavno-súdne preskúmanie uznesenia krajského súdu, ktorým tento rozhodol o miestnej príslušnosti okresného súdu na prejednanie a rozhodnutie o žalobe žalobcu. Ústavný súd pritom sťažovateľku na spresnenie sťažnostného petitu nevyzýval rešpektujúc požiadavky procesnej ekonómie a hospodárnosti konania determinované výsledkom predbežného prerokovania sťažnosti zhmotneného vo výroku tohto uznesenia.

2. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2.1 Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva nebyť odňatá zákonnému sudcovi, pretože v dôsledku rozhodnutia krajského súdu bude o jej veci podľa jej názoru rozhodovať miestne nepríslušný súd.

Ústavný súd už vyjadril názor, že ak sa účastník konania domnieva, že o jeho veci koná miestne nepríslušný súd, a teda z tohto dôvodu by mal byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je na ňom, aby námietku porušenia ústavnej ochrany vyplývajúcej z ústavnoprocésneho princípu o zákonnom sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy) uplatnil na všeobecnom súde podaním mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania podľa § 237 písm. g) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“; IV. ÚS 161/08). V prípade nepodania dovolania by tak mohla byť sťažnosť odmietnutá ako neprípustná. V súlade s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu, podľa ktorej je na posúdenie prípustnosti dovolania zásadne príslušný dovolací súd (napr. IV. ÚS 238/07, II. ÚS 60/09, I. ÚS 481/2010, IV. ÚS 499/2011), a vzhľadom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o neprípustnosti dovolaní proti rozhodnutiam krajského súdu o miestnej príslušnosti ako súdu nadriadeného podľa § 105 ods. 3 OSP (napríklad uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 243/2010 z 23. novembra 2010) však nepristúpil ústavný súd k odmietnutiu sťažnosti z dôvodu jej neprípustnosti, ale ďalej skúmal, či sú v tejto časti dôvody, ktoré by bránili jej prijatiu na ďalšie konanie.

2.2 O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Ústava základné právo na zákonného sudcu upravuje v čl. 48 ods. 1, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, príslušnosť súdu ustanoví zákon. Zákomom, na ktorý sa v citovanom článku ústavy odkazuje, je Občiansky súdny poriadok. Občiansky súdny poriadok ustanovuje, ktorý súd je vecne, miestne a funkčne príslušný na prerokovanie veci, čo je prvým predpokladom na určenie zákonného sudcu, keďže označené základné právo sa výslovne spája s osobou sudcu, nie so súdom. Postavenie zákonného sudcu ako osoby, ktorá má o veci rozhodnúť, je späté so sústavou súdov, ktorú upravuje zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. So sústavou súdov priamo súvisí aj príslušnosť súdu o veci rozhodnúť upravená v Občianskom súdnom poriadku, a tým aj osoba zákonného sudcu, za ktorého treba pokladať sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu (I. ÚS 52/97, II. ÚS 87/01, III. ÚS 116/06). Nevyhnutným predpokladom na to, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je rozhodovanie o jeho veci tým súdom, ktorý je podľa zákona (Občianskeho súdneho poriadku) na rozhodovanie o nej vecne, miestne i funkčne príslušný (IV. ÚS 161/08).

Pravidlá ustanovenia miestnej príslušnosti vytvárajú rámec na určenie zákonného sudcu, a tým aj na realizáciu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy (II. ÚS 541/2012).

Z hľadiska základného práva zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy relevantnú vadu uznesenia krajského súdu, ktorým bolo rozhodnuté o miestnej príslušnosti okresného súdu na konanie a rozhodnutie o žalobe žalobcu, vidí sťažovateľka v tom, že krajský súd akceptoval doteraz nepreukázané žalobné dôvody opierajúce sa v dôsledku toho súčasne o nepreukázaný titul náhrady škody. Krajský súd mal podľa sťažovateľky preskúmať žalobný petit „z hľadiska jeho obsahu a neprihliadať na jej formu – označenie...“.

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). Tento konštantne judikovaný

právny názor je dôsledkom ústavného konceptu oddelenosti ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) od sústavy všeobecného súdnictva.

Aj podľa ustálenej judikatúry pri posúdení otázky, či je daná príslušnosť súdu podľa § 87 písm. b) OSP, vychádza súd z údajov žalobcu (napr. rozhodnutie Krajského súdu v Hradci Králové z 27. októbra 1977 vo veci sp. zn. 9 Co 718/77). Prednesený právny názor nie je nijako ústavne pochybný. Ak by nadriadený súd rozhodujúci o námietke účastníka konania podľa § 105 ods. 3 OSP skúmal, či dôvody žaloby a k nej priložené dôkazy svedčia tomu, že žalobou je skutočne uplatňovaný niektorý z nárokov zakladajúci dôvod na výber iného miestne príslušného súdu podľa § 87 OSP, materiálne by už prejednával samotný predmet sporu, čo mu ako (nie inštančne) nadriadenému súdu nijako neprináleží.

Z uvedených dôvodov preto krajský súd správne v prvom rade skúmal, či formálnym obsahom žalobného petitu je aj nárok na náhradu škody [§ 87 písm. b) OSP]. Pritom ani samotná sťažovateľka nespochybňuje, že súčasťou žalovanej sumy je i ušlý zisk, ktorý je zákonom aprobovaným obsahovým prvkom súdne uplatniteľnej materiálnej škody. Po pozitívnej odpovedi na prvú otázku krajský súd ustaloval, či v obvode okresného súdu došlo ku skutočnosti zakladajúcej nárok na náhradu škody. Na podklade adekvátneho zdôvodnenia, citovaného v naratívnej časti odôvodnenia tohto uznesenia, potom dospel krajský súd k pozitívnej odpovedi aj na druhú položenú otázku.

V popísaných okolnostiach podľa názoru ústavného súdu nebadat' žiadne signály porušenia základného práva sťažovateľky nebyť odňatou zákonnému sudcovi. Niet teda žiadneho dôvodu na prijatie predloženej sťažnosti na ďalšie konanie, lebo na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti sa javí ako neopodstatnená, a preto ju aj ústavný súd odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2013